

Notulen van de vergadering van de ledenraad van de Koninklijke Notariële Beroepsorganisatie, online gehouden via ZOOM op maandag 9 mei 2022, aanvang 17.00 uur.

Aanwezig:

- namens de ring Amsterdam: de heer mr. Mike Rib
- namens de ring Den Haag: de heer mr. Christ-Jan van Haperen en mevrouw mr. Miranda Heemskerk
- namens de ring Gelderland: mevrouw mr. Jane de Vries
- namens de ring Limburg: de heer mr. Raymond Voncken
- namens de ring Midden-Nederland: de heer mr. Jasper Nobel en de heer mr. Koen van den Berg
- namens de ring Noord-Holland: mevrouw mr. Sylvia Kolk
- namens de ring Noord-Nederland: de heer mr. Franc Wilmink
- namens de ring Oost-Brabant: mevrouw mr. Barbara van Kampen en mevrouw mr. Jeannine Geurts
- namens de ring Overijssel: mevrouw mr. Margreet Procee-Geelhoed en mevrouw mr. Diane Verbaan
- namens de ring Rotterdam: mevrouw mr. Jolande van Loon en de heer mr. Gijsbert van Wingerden
- namens de ring Zeeland/West-Brabant: mevrouw mr. Monique Rombouts
mevrouw mr. Jacqueline Trouw

Voorts zijn aanwezig:

- mevrouw mr. Joyce Leemrijse, gemandateerd voorzitter van de ledenraad (hierna te noemen: voorzitter);
- namens het bestuur van de KNB: mevrouw mr. Annerie Ploumen, de heer mr. Ed Engelen, mevrouw mr. Isabelle Cox, mevrouw mr. Annette van der Klooster, de heer mr. Bart Versteeg en mevrouw mr. Marieke van der Werf-Schoonhoven;
- namens het bureau van de KNB: de heer mr. Hans Kuijpers;
- secretarissen: mevrouw drs. Jimke Roos (ledenraad) en dr. Hendrik Aries Edeler jr. M.A.(bestuur);
- als lid van de Commissie van Advies: de heer mr. Marc Robbers;
- als toehoorder: de heer mr. Guus Rieter;
- notulist: mevrouw Julie van Horn.

1. Opening

De voorzitter opent de extra vergadering die is ingelast zodat de stukken tijdig kunnen worden verzonden voor de Algemene Ledenvergadering (ALV) die wordt gehouden op 9 juni 2022.

2. Mededelingen

- Naast de KNB-medewerkers is de heer mr. G. Rieter als toehoorder aanwezig.
- De notulen worden zoals gebruikelijk in zakelijke vorm opgesteld.
- Alleen ten behoeve van de notulen wordt een geluidsopname gemaakt; aan de aanwezigen wordt gevraagd geen eigen opnamen te maken.

3. Beslispunten

3a. Oplegnotitie financiële jaarstukken 2021 KNB

2022.05.09 Agendapunt 3.a.Oplegnotitie Financiële Jaarstukken 2021 KNB.docx

Al jaren licht de penningmeester van de KNB de financiële stukken toe in de ALV in plaats van een ledenraadslid. Na bespreking in de ledenraad lichtte de penningmeester de jaarstukken in de ALV toe om deze vast te stellen. Volgens artikel 88 van de Wna dient echter de ledenraad verslag uit te brengen aan de ALV. Om dit praktisch op te lossen kan de ledenraad de penningmeester mandateren om verslag uit te brengen namens ledenraad.

Mevrouw Trouw verwijst naar artikel 88 Wna waarin staat dat de ledenraad verslag doet in de ALV. In de bijbehorende Memorie van toelichting staat dat dit advies een wezenlijke rol speelt in besluitvormingsproces van de ALV. Vermeld wordt: "Het is denkbaar dat de ledenraad tijdens onderzoek op zaken stuit waarover het nader door het bestuur wil worden geïnformeerd alvorens advies uit te brengen. In het kader van deze discussie tussen ledenraad en bestuur kan de financiële verantwoording zo nodig worden bijgesteld als aangevuld. Het onderzoek van de ledenraad fungeert aldus als voorportaal van de besluitvorming en vermindert het risico dat in die vergadering ernstige kritiek op vragen rijst waardoor het verlenen van decharge zou kunnen worden belemmerd." Als wordt overgegaan tot mandateren, ontbreekt de terugkoppeling van een eventuele discussie in de ledenraad. De koppeling is beter geborgd door een verslag door de ledenraad in de ALV zoals wettelijk voorgeschreven of door een verslag van de CvA. Er zijn dus drie suggesties te bespreken: de twee laatstgenoemde én het mandateren van de penningmeester.

De heer Engelen is het grotendeels eens met mevrouw Trouw maar ziet dat artikel 88 niet los van artikel 80 dat gaat over ALV en waarin staat dat er sprake kan zijn van adviezen van de ledenraad. De penningmeester zal de ledenraad vandaag concreet vragen om een advies in verband met ledenbijdrage. Het is niet de bedoeling dat de heer Engelen als gemandateerde enige rol van de ledenraad overneemt, behalve dat hij een toelichting op de stukken geeft. De ledenraad moet beslissen hoe de ledenraad de rol zoals neergelegd in de wet wil vervullen. De ledenraad kan ook zelf de toelichting geven.

Het lijkt mevrouw Trouw logisch dat de penningmeester de stukken toelicht maar het is zuiverder dat de ledenraad verslag aan de ALV doet van de discussie (voor zover aanwezig) tussen de ledenraad en het bestuur. De heer Engelen is het hiermee eens.

Namens de CvA geeft de heer Rib aan dat het financiële bestuurslid van de KNB het meest geschikt lijkt de toelichting te geven gezien de complexe materie.

De heer Engelen merkt op dat de toelichting voor de ALV vrijwel gelijk zal zijn aan de toelichting aan het bestuur en de CvA die beide meer voorkennis hebben dan de achterban. Op- en aanmerkingen zijn welkom. Daarnaast moet de ledenraad de rol op zich nemen die de ledenraad heeft: zowaar nodig kritische vragen stellen en de rol richting de ALV oppakken met betrekking tot het proces. Tijdens de ALV kan verwezen worden naar het (schriftelijke) verslag van de CvA in het rapport.

Er wordt geen bezwaar gemaakt het voorstel van de voorzitter om na de discussie te beoordelen of het verslag van de CvA in het rapport voldoende is. Zij stelt vast dat de heer Engelen namens

de ledenraad wordt gemandateerd verslag te doen maar mocht de discussie die hierna wordt gevoerd tot een ander besluit leiden, kan alsnog anders worden besloten. De ledenraad stemt hiermee in.

4. Ingekomen stukken

4a. Financiële stukken KNB 2021 t.b.v. de ALV

2022.05.09 Agendapunt 4.a.I. Toelichting jaarverslag 2021 KNB.pdf

2022.05.09 Agendapunt 4.a.II. Jaarverslag KNB 2021.pdf

2022.05.09 Agendapunt 4.a.III. Goedkeurende controleverklaring 2021 KNB.pdf

2022.05.09 Agendapunt 4.a.IV. Jaarverslag Stichting Kwaliteitsfonds .pdf

2022.05.09 Agendapunt 4.a.V. Goedkeurende controleverklaring 2021 SKN.pdf

2022.05.09 Agendapunt 4.a.VI. Toestemmingsbrief openbaarmaking controleverklaring SKN.pdf

Aan de hand van een presentatie licht de heer Engelen de jaarcijfers toe.

De komende jaren moet rekening worden gehouden met forse tegenwind. Het notariaat had economisch gezien geen last van de coronacrisis. Met veel inventiviteit heeft het notariaat het vitale proces goed waargemaakt. Dat heeft het notariaat een voorspoedige tijd bezorgd. Ook de KNB heeft de afgelopen jaren grote voorspoed gekend en de reserves uitgebreid. Daarom is begroot op voorzichtig interen op de reserves. In 2021 is voor het eerst verlies gerealiseerd.

De rekening van baten en lasten laat een aanmerkelijk verschil zien van het exploitatiesaldo ten opzichte van de begroting. Op het eerste gezicht is een goed resultaat behaald, maar de baten en directe kosten zijn beide beduidend hoger dan begroot. Zolang deze parallel lopen is er geen probleem maar zodra de bedragen flink uit elkaar lopen is er reden tot bezorgdheid.

2021 was in het algemeen een heel goed jaar voor het notariaat, dat leidde tot hogere dan de verwachte inkomsten voor de KNB, vooral door meer bevragingen van het BRP en VIS, meer inschrijvingen bij het CLTR en het CTR en de poortwachterstoelag. Verder waren er positieve effecten op het resultaat door meevallers op het gebied van kosten. DOBV zou actief worden in 2021, wat zou leiden tot bepaalde hosting en beheerkosten. Door vertraging in de wetgeving worden deze kosten naar de toekomst verschoven. Ook het vernieuwen van het Basisregister Notariaat (BRN) heeft vertraging opgelopen waardoor wezenlijke kosten doorschuiven naar 2022 en de afschrijving ook een jaar langer zal doorlopen. Uitstel van kosten betekent geen afstel.

In 2021 werd een positief resultaat behaald door de koersstijging van de beleggingen. De financiële baten en lasten bedroegen ruim 860.000 EUR. Deze post is slechts een momentopname en betreft geen daadwerkelijke inkomsten. Boekhoudkundig moet de post als een bate worden verwerkt maar deze vertekent het exploitatieresultaat behoorlijk. Het resultaat van de beleggingen per 1 mei 2022 is 720.000 EUR negatief. De volatiliteit heeft ertoe geleid dat in overleg met de accountant is besloten om vanaf boekjaar 2021 het koersresultaat op een andere wijze te verantwoorden. Tot nu toe werd het financieringsresultaat naar rato van de hoogte van de betreffende reserves toegerekend aan de diverse segmenten. Nu worden de koersresultaten apart verantwoord en niet meer aan de verschillende segmenten toegerekend. Op pagina 33 van de jaarrekening is de toerekening van baten en lasten uitgebreid weergegeven.

Negatieve posten

Ook voor 2021 zijn er hogere kosten voor het project DOBV. Het niet kunnen activeren van de kosten heeft geleid tot negatieve effecten. Ook voor VIS waren de kosten hoger dan begroot en waren er niet begrote ontwikkelkosten met betrekking tot het digitaal protocol. Het project Futurepro(o)f leidde tot hogere kosten en ook de ontwikkelkosten met betrekking tot de digitale akte in algemene zin zijn hoger dan begroot uitgevallen. De belangrijkste inkomsten van de KNB bestaan uit de verplichte algemene bijdragen van de leden. Verder worden inkomsten gegeneerd

uit het PEC-platform dat kantoren ondersteunt, vooral door BRP en VIS. De KNB betaalt uit deze inkomsten de salarissen van medewerkers, de kosten van ICT-applicaties, netwerken, communicatie en de huisvesting. Alle informatie is terug te vinden in de toelichting op het jaarverslag. In de ALV zal de vaststelling van de rekening van baten en lasten worden voorgesteld.

Algemene reserves

De reserves geven een goede indruk van de prestaties van de verschillende KNB-onderdelen:

- Het KNB-bureau laat een positief resultaat zien van 435.965 EUR, hoger dan het begrote bedrag van 296.990 EUR. Het verschil is deels te verklaren door hogere inkomsten uit de algemene bijdrage doordat het aantal leden hoger dan begroot was, en deels door het niet doorgaan van een deel van de fysieke bijeenkomsten.
- De post Onderwijs en Kandidatenzaken bevat alle kosten en opbrengsten voor permanente educatie, zoals cursussen, congressen en trainingen. De post beweegt mee op het ritme van het behalen van PE-punten. 2021 was het tweede jaar van de cyclus PE-verplichtingen, waardoor de inkomsten hoger waren. De post sluit af met een positief resultaat van 18.994 EUR. In 2020 was het resultaat negatief.
- Kwaliteitstoetsing betreft de audits en peer reviews waarvan de kosten in 2019 voor de laatste keer voor rekening van de KNB kwamen. Vanaf 2020 zijn de kosten ten laste van de Stichting Kwaliteitsfonds Notariaat gekomen. De reserve wordt vooralsnog in stand gehouden om er op een later moment een passende bestemming voor te vinden.
- ICT & Procesoptimalisatie (I&P) is in financieel opzicht het meest dynamische onderdeel binnen de KNB waarop in de toelichting dieper is ingegaan. Uiteindelijk heeft I&P per saldo een negatief resultaat van 2.179.703 EUR behaald, hoger dan begroot.
- Uitgeverij deed het beter dan begroot.
- De afdeling Rechtsvragen die algemene rechtsvragen van leden beantwoordt, behaalde een bescheiden negatief resultaat, veroorzaakt door advieskosten op het gebied van mededingingsrecht.
- Public relations betreft structurele uitingen op diverse social media, advertenties en lobby activiteiten. Ook in 2021 werd een beter resultaat behaald dan begroot.
- Ook het CLTR behaalde een beter dan begroot resultaat door een hoger dan begroot aantal inschrijvingen, een uitgesteld onderhoudsproject en lagere overhead kosten.

Zonder toerekening van het financieringsresultaat, zijnde de koerswinst per 31 december 2021, is op de algemene reserves fors ingeteerd, namelijk 1.197.741 EUR. Het koersresultaat had een flink vertekend beeld gegeven als het wel was verwerkt in de reserves.

In de ALV zal worden voorgesteld om de positieve en negatieve reserves toe te rekenen aan de bijbehorende reserves.

Bestemmingsreserves

- Al sinds 2017 is het de bedoeling in te teren op de bestemmingsreserve CTR. Over 2021 laat de reserve een resultaat van bijna 200.000 EUR negatief zien, beduidend minder dan begroot, voornamelijk dankzij het hogere aantal inschrijvingen en lagere overhead kosten.
- Het Hammerstein-portaal, ontstaan door de herindeling van de gerechtelijke kaart, had invloed op de BRN. Hiervoor werd een vergoeding ontvangen en er moest worden afgeschreven. De reserve is in 2021 uitgeput.
- De post verzekeringen is een buffer voor schommelingen in de premies. Het positief resultaat is gerealiseerd door lagere overhead kosten en een hoger aantal notarissen.
- Het Onderzoek- en Ontwikkelingsfonds is bedoeld voor kosten samenhangend met nieuwe notariële diensten waarvan in 2021 geen sprake is geweest. Er is ook geen beroep op het Ondersteuningsfonds gedaan.

De heer Wilmink verwijst naar het negatief resultaat van 2,2 miljoen EUR waarvan ruim de helft is veroorzaakt door het niet doorgaan van het activeren van de projectkosten van DOBV. Dit laatste heeft te maken met het niet kunnen afschrijven. Hij adviseert het bestuur om in processen waar men afhankelijk is van anderen rekening te houden met het risico dat zaken anders lopen dan verwacht. Wellicht moet het bestuur zich beraden over maatregelen om risico's te dempen als projecten zulke grote gevolgen voor het resultaat kunnen hebben. Het bestuur neemt het advies ter harte.

De heer Nobel vraagt of het de bedoeling is het beleggingsresultaat te verdelen over de afzonderlijke reserves of in een algemene reserve te verwerken.

De heer Engelen antwoordt dat het beleggingsresultaat afzonderlijk wordt verantwoord als een aparte regel. Uiteindelijk wordt het resultaat meegeteld in het totaal van de algemene reserve en niet meer toegerekend aan de aparte onderdelen. Hij legt uit dat het geen liquide resultaat is.

In de ALV wordt besloten over de vaststelling van de balans en de staat van baten en lasten. Voorgesteld zal worden om het resultaat te onttrekken aan de betreffende reserves c.q. toe te voegen aan de betreffende reserves zoals is weergegeven. Dit heeft geen betrekking op het beleggingsresultaat dat vanaf 2021 apart zal worden verantwoord.

De vaststelling van de balans wordt niet verder toegelicht.

Risicomanagement en weerstandsvermogen totaaloverzicht

Het financieel beleid is erop gericht om de reserves niet verder te laten oplopen en gecontroleerd te laten interen. Daarbij staat controle voorop, zeker in deze onzekere tijden. De KNB monitort de effecten op het notariaat op diverse manieren door middel van de maandelijkse enquêtes over de ontwikkelingen van het onderhanden werk op kantoren en het monitoren van de akte aantallen. Er is een uitgebreid risicomanagement met financieel gekwantificeerde risico's waarbij concrete bedragen zijn gekoppeld aan risico's die zijn geïnventariseerd door het MT van de KNB. Op basis hiervan kan een goede inschatting worden gemaakt van het benodigde weerstandsvermogen, zijnde de algemene reserves minus de activa. Per april 2022 komt dat neer op een ratio van 67,34%. Komend jaar wordt een forse daling van de ratio verwacht, namelijk 39,2%, deels vanwege het verwachte begrotingstekort en deels door de combinatie met investeringen in activa. Eerder is besloten dat 30% een gezonde weerstandsratio is. In de loop van het jaar zal de ratio behoorlijk richting 30% gaan. Gelet op de extreem hoge inflatie in de afgelopen periode in combinatie met de intering op de reserves heeft het bestuur al in december gemeend dat de bijdrage voor de leden voor het eerst sinds bijna 15 jaar moet worden geïndexeerd. Gezien de enorme inflatie is enkele weken geleden besloten tot een inflatiecorrectie van 7%.

Begroting

De begroting voor het ordejaar 2022-2023 leidt tot een negatief exploitatiesaldo van bijna 2 miljoen EUR. Het bestuur heeft de begroting in december opgesteld op basis van een verhoging van de ledenbijdrage van 2%. Gezien de extreem hoge inflatie van de laatste tijd heeft het bestuur onlangs besloten tot een indexering van 7% in de verwachting beter aan te sluiten bij de realiteit. De CvA twijfelde over de (onderbouwing van) de forse verhoging en adviseerde het bestuur deze in heroverweging te nemen. De KNB heeft met leveranciers de afspraak om tarieven jaarlijks aan te passen aan de hand van Consumentenprijsindex van oktober. Wellicht kan de CPI worden gehanteerd voor de indexering van de ledenbijdrage.

De indexering is van toepassing op de algemene bijdrage voor het ordejaar 2023 en de bijdragen belangenbehartiging/(marketing) communicatie, bestuursorganen en I&P. Echter niet op de bijdrage opdrachtgeverschap pensioenfondsen waarvoor een verhoging van 40 EUR naar 75 EUR is

voorgesteld. De KNB kan het opdrachtgeverschap de laatste tijd niet meer kostendekkend invullen, vooral door herziening van de pensioenwetgeving, waardoor met name de advieskosten stijgen.

De penningmeester vraagt de ledenraad om advies over het aan de ALV voor te leggen voorstel: een indexering van de bijdragen met 7% of op basis van de CPI per oktober 2022.

De heer Engelen gaat in op vragen en opmerkingen van de ledenraad:

- Veel mensen zullen geen begrip zullen hebben voor een verhoging van 7%. De indexering van bijdragen op basis van de CPI is veel beter uit te leggen.
- De indexering van 7% is medio maart 2022 vanuit een schatting ontstaan. In eerste instantie werd zelfs over 9% gesproken.
- Er wordt conservatief begroot voor wat betreft de ledenaantallen. Er zijn enkele gelabelde bijdragen, zoals I&P. In het verleden is gekozen voor het labelen van bepaalde segmenten om meer inzicht en transparantie te krijgen. Daarnaast genereert de KNB inkomsten door diensten te faciliteren (PEC-platform).
- De penningmeester zal nagaan of de CPI de juiste standaard is voor zakelijke dienstverlening.

De ledenraad geeft er unaniem de voorkeur aan met de indexering van de ledenbijdrage de CPI van oktober 2022 te volgen, welke indexering goed kan worden uitgelegd (**besluit**).

Het lijkt de voorzitter goed om te benadrukken richting leden dat het voorgaande besluit goed is doordacht en besproken met de CvA en ledenraad. Mevrouw Van Kampen zal een nadere toelichting geven in de ALV als signaal dat de ledenraad kritisch meedenkt met het bestuur. Dit vergroot de zichtbaarheid van de ledenraad.

Uit het verslag van de CvA dat deel uitmaakt van de jaarstukken blijkt dat de CvA kritisch naar de verhoging van de bijdragen heeft gekeken. De CvA heeft geen wettelijke grondslag. De wet kent een rol aan de ledenraad toe, niet aan de CvA zodat een standpunt vanuit de ledenraad in de vorm van korte opmerking of notitie beter aansluit bij de wetgeving. De ledenraad stemt hiermee in (**besluit**). Hiermee wordt het onder agendapunt 3 genomen herzien.

5. Rondvraag

De heer Nobel verwijst naar de kosten voor CLTR en CTR en de daaraan gerelateerde omvangrijke reserves. Het verschil tussen het CLTR- en CTR-kosten is moeilijk uit te leggen. Hopelijk kunnen de kosten worden verlaagd en kunnen de CLTR-kosten in het licht van het positieve resultaat worden verlaagd tot het CTR-niveau. De heer Engelen bevestigt dat het laatstgenoemde zal gebeuren.

6. Sluiting

De voorzitter bedankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering om 18.00 uur.

Goedgekeurd in de vergadering van 21 september 2022.